

1952
30.11.2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Eğitim hakkının çok önemli bir bileşeni olan anadilinde eğitim hakkı Türkiye'de anadili Türkçeden farklı olan çocuklara tanınmamaktadır. Anadilinde eğitim alamayan çocukların bilişsel, duyuşsal, sosyal ve kimliksel gelişmelerinde yaşadığı sıkıntıların araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

Ayla Akat
Batman Milletvekili

GEREKÇE

Anadili, insanın dış dünyayla ilk iletişim kurduğu, dünyayı tanımaya ve anlamaya başladığı, kimlik gelişiminin ilk adımlarını içinde yaşadığı dildir. Bu yüzden anadilinde eğitim, kişilerin ruhsal, düşünsel, kimliksel ve sosyal gelişimlerinde vazgeçilmez öneme sahiptir. Türkiye'de, diğer birçok ülkede olduğu gibi, egemen dilden farklı pek çok dil konuşulmaktadır. Fakat bunların en yaygın konuşulandan en az konuşulana kadar hiçbirisi eğitim dilinde kullanılmamaktadır.

Türkiye gibi çok dilli, çok etnisiteli pek çok ülke, eğitim sisteminde çokdilliliği benimsemiştir. Türkiye'deyse eğitimde çok dilliliğin halkları ayrıştıracağı şeklindeki isabetsiz görüş dolayısıyla anadili ve eğitimle ilgili tartışmalar çok yeni ve oldukça kısıtlı ölçekte ilerlemektedir. Oysa, dünyanın pek çok yerinde yapılan çeşitli uygulamaların da kanıtladığı gibi, anadilinde eğitim hakkını tanımak etnisite, din, dil temelli ayrımcılığın önüne geçmekte büyük adım olacaktır.

Türkiye'nin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 29. maddesi uyarınca, taraf devletler çocuk eğitiminin aşağıdaki amaçlara yönelik olmasını kabul ederler; sözleşmenin 30. maddesiye, çocukların ailesinin konuştuğu dili kullanıp geliştirebilme hakkı tanınmıştır. Oysa ki, Türkiye'deki eğitim sisteminde, anadili Türkçeden farklı olan, hatta Türkçe bilmeyen çocuklar anadili Türkçe olanlarla aynı eğitime tabi tutulmaktadır. Bu durum, eğitimde eşitliğin sağlanması ilkesine ve eğitimin yukarıda belirtilen amaçlarına tamamen aykırıdır. Dil politikaları ve insan hakları temelli çalışmalar yapan Tove Skutnabb-Kangas da, çocuğun bilmediği bir dilde eğitim görmesini çocuk haklarının ihlali olarak nitelendirmektedir. Bu koşulların doğurduğu sonuçlar açıkça ortadadır. Eğitimine anadilinden farklı bir dilde başlayan çocuklarda sınıf tekrarı, okul terki, akademik başarısızlık yaygın olarak görülmektedir. Özellikle eğitimin ilk kademesine ciddi zorluk yaşayan çocuklar, kendilerine güven kaybı yaşar ve içinde oldukları bu eşitsiz koşullar, hayatlarının ileri döneminde de sıkça kendini gösterir. Oysaki devletler yurttaşlarını eşit şekilde eğitim hakkından yararlandırmakla yükümlüdür.

Bolivya, İspanya, Güney Afrika, Almanya, İsrail ve İsveç gibi pek çok ülkede çok dilli eğitim modelleri uygulanmaktadır. Uygulamada ülkeden ülkeye farklılıklar görülmekle beraber, tüm bu ülkelerde ortak olarak anadilinde eğitim hakkının tanınması ve devletlerin en azından bu hakkın önündeki engelleri kaldırması söz konusudur. Anadili meselesini, eğitim hakkı üzerinden ele aldığımızda da, eğitim hakkının gerçekleşmesinin ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasının buna doğrudan bağlı olduğunu görüyoruz. Anadilini öğrenmek, anadiline değer verildiğini hissetmek ve anadiliyle eğitime başlamak gibi temel koşullar

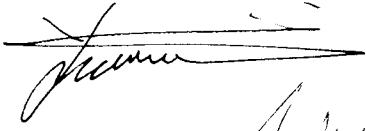
gerçekleşmeden eğitim fırsat eşitliğinden bahsetmek mümkün olmaz.

Eğitime anadilinde başlayan çocuklar, matematik de dahil olmak üzere her alanda daha fazla başarı gösterir. Bu durum, toplumun genelinde hakim olan dili öğrenmeyi de aksatmaz, tersine eğitime anadilinde başlayan çocuklar ikinci bir dili oldukça başarıyla öğrenmektedir. Dolayısıyla anadillerinde eğitim gören çocukların ortak dildeki hakimiyetleri de daha fazla olacak ve toplumla ilişkilerinde daha başarılı olacaklardır. Anadili temelli çift dilli eğitim modellerini uygulayan ülkelerdeki araştırmalar gösteriyor ki bu tip bir eğitimle çocukların yaratıcılığı, özgüveni, kendini ifade etme becerisi, hayal gücü ve toplumsal etkinliklere katılımcılığı yüksek oranda artmaktadır.

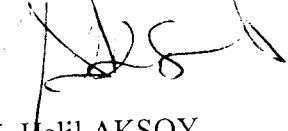
Toplumsal hayatta etnisite temelli ayrımcılık kendisini en çok dil üzerinden belli etmektedir. Bu yüzden anadili Türkçe olmayan halkların yaşadığı mağduriyeti ortadan kaldırmak için anadilde eğitim hakkı vakit kaybetmeden tanınmalı ve uygulanabilirliğin sağlanması için ciddi adımlar atılmalıdır.

Anadilinde eğitim alamayan çocukların gerek akademik gerekse toplumsal alanda yaşadığı sıkıntıların önüne geçmek, eğitimde eşitliği sağlamak açısından elzemdir. Yukarıda sayılan gerekçelerden ötürü, Türkiye genelinde anadili Türkçe olmayan çocukların karşılaştığı zorluklara dair kapsamlı bir meclis araştırması yapıp sıkıntıların giderilmesi için uygulanabilecek modellerin belirlenmesi oldukça önemlidir.

1. Pervin BULDAN
BDP Iğdır Milletvekili

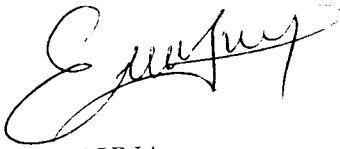
3. Sırrı SAKIK
BDP Muş Milletvekili

5. Halil AKSOY
BDP Ağrı Milletvekili

7. Hasip KAPLAN
BDP Şırnak Milletvekili

9. Emine AYNA
BDP Diyarbakır Milletvekili

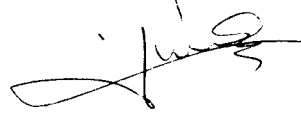
11. Altan TAN
BDP Diyarbakır Milletvekili

13. Esat CANAN
BDP Hakkari milletvekili

15. Sebahat TUNCEL
BDP İstanbul Milletvekili

17. Erol DORA
BDP Mardin milletvekili

2. İdris BALUKEN
BDP Bingöl Milletvekili

4. Murat BOZLAK
BDP Adana Milletvekili

8. Hüsamettin ZENDERLİOĞLU
BDP Bitlis Milletvekili

10. Nursel AYDOĞAN
BDP Diyarbakır Milletvekili

12. Adil KURT
BDP Hakkari milletvekili

14. Sırrı Süreyya ÖNDER
BDP İstanbul Milletvekili

16. Mülkiye BİRTANE
BDP Kars milletvekili

18. Ertuğrul KÜRKÇÜ
BDP Mersin Milletvekili

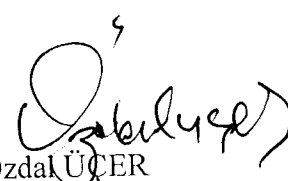
19. Demir ÇELİK
BDP Muş Milletvekili

21. Nazmi GÜR
BDP Van Milletvekili

20. İbrahim BİNİCİ
BDP Şanlıurfa Milletvekili

22. Özdağ ÜÇER
BDP Van Milletvekili